

קבת.

בו מבואר כמה מעלות לאדם אם נהנה מיגיע כפיו, ואינו נהנה מאחרים, אף שרוצים ליתן לו במתנה, מכ"ש גזילה, או עושה מלאכת ה' ברמיה. וכמה הנהגות טובות שמן הראוי להיות ירא שמים.

{א} שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר־י כָּל-יִרְאָה יְהוָה הַהֲלֹךְ בְּדַרְכָּיו:
רש"י

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר־י כָּל יִרְאָה ה' – כל אלו תוכחות ומוסרים לפי שכתוב
אשרי האיש אשרי איש, לכך נאמר כאן כל לרבות אשה:

מצודת דוד

ירא ה' – מלעבור על לא תעשה:
ההולך בדרכיו – לקיים את העשיון:

{ב} יִגִּיעַ כַּפִּיךָ כִּי תֹאכַל אֲשֶׁר־יךָ וְטוֹב לָךְ:
רש"י

יגיע כפיך – הנהנה מיגיע כפו נוחל שני עולמות (במס' ברכות):

מצודת דוד

כי תאכל – כאשר תאכל יגיע כפיך, ולא תהנה מאחרים לחלוק עמהם
בשכר התורה – אז אשריך – ר"ל יהיה שבחך ומהללך, וטוב לך – כי אז תקבל
אתה כל שכרך משלם אין מחסור:

מלבי"ם

יגיע כפיך כי תאכל, אם יגיע כפיך יהיה רק בשיעור שתאכל, שלא תיגע
להעשיר ולהרבות הון, רק בשיעור ההכרחי לעמידת החי למצוא אוכל, ולא יותר, אז
אשריך וגם טוב לך, י"ל אושר הנפש עם טוב החיים בעוה"ז.

תלמוד בבלי

ואמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא: גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים.
דאילו גבי ירא שמים כתיב **אשרי איש ירא את ה'**, ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב
יגיע כפיו כי תאכל אשריו וטוב לך. אשריך – בעולם הזה, וטוב לך –
לעולם הבא. ולגבי ירא שמים וטוב לך לא כתיב ביה.

אגרות קודש

צ"ל **יגיע כפיו** – ולא ראשך (ולבך), ההדגשה היא גם בתיבת יגיע, היינו
שכמה עניני פרנסה ישנם הדורשים ניצול השכל, ושימת לב כו' אבל אין צ"ל בזה
ניצול באופן דיגיעה.

{ג} אֶשְׁתַּךְ | כִּגְפֵן פְּרִיָהּ בִּירְכָתִי בִּיתְךָ בְּנִיךָ כִּשְׁתִּילִי
זִיתִים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ:
רש"י

כגפן פוריה – בניה מרובין:

בניך כשתילי זיתים – מה זיתים אין להם הרכבה כך אין בבניך פסול:

מצודת דוד

כגפן וגו' – תהיה כגפן המגדל פירות העומד בירכתי הבית הקרוב אליו
להשגיח בו לזבלו ולהשקותו בעתו שאז הפירות מרובות וטובות כן אשתך תלד לך
בנים מרובים וטובים:

כשתילי זיתים – העומדים ביפיים כל ימות השנה – כן בניך לא יכהה
לעולם מראית פניהם, ויהיו סביב לשולחנך, ולא יהיו מסובים על שולחן אחרים:

מצודת ציון

בירכתי – עניינו עָבַר וצָד, כירך הזה שהוא בצד האדם וכן – על ירך המזבח
(ויקרא ד):

כשתילי זיתים – כנטיעות של זיתים כמו והיה כעץ שתול (לעיל א):

{ד} הִנֵּה כִּי-כֵן יְבָרֵךְ גִּבּוֹר יִרְאֵה יְהוָה:

מצודת דוד

הנה כי כן – הנה כאשר כן – בברכות אלו יבורך וגו':

{ה} יְבָרְכֶךָ יְהוָה מְצִיּוֹן וְרֵאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כָּל יְמֵי

תַּיִיד:

רש"י

מציון – שהוא שער השמים:

בטוב ירושלים – ושמחת בכל הטוב:

מצודת דוד

יברכך ה' – כי יברך ה' מציון – מקור שפע הברכות כולן:

וראה – ותהיה רואה בטובת ירושלים בעת בְּנִינָה:

{ו} וְרֵאָה-בָּנִים לְבָנֶיךָ שְׁלֹום עַל-יִשְׂרָאֵל:

רש"י

וראה בנים לבניך – ולא יבואו לקטטה עבור חליצה ואז שלום על ישראל

(תוספות):

בנים לבניך – ירשו נחלה ואין אשה זקוקה ליבם אז שלום בעולם:

מצודת דוד

שלום – וראה שאמר בתחילת המקרא עומדת במקום שנים וכאילו אמר

וראה שלום על ישראל ר"ל תהי רואה בשלום ישראל כאשר ישבו על אדמתם:

אגרות קודש

והעיקר בכל הענין הוא שתשמור על חוקי ודיני טהרת המשפחה במילואם וכן בענינים הקשורים בזה ובפרט באשה והם עניני הצניעות שבתוכם כיסוי הראש, ועי"ז יהי מקום להניח ברכות השי"ת כלשון הזהר הק' (חלק ג' קכ"ז ע"א) בעיא איתתא לאתכסיא כו' ואי עבדת כן מה כתיב בניך כשתילי זיתים כו' מתברך כו' בבנין בבני בנין.

מדרש

אשרי כל ירא ה' החולץ בדרכיו. אינו אומר אשרי ישראל אשרי כהנים אשרי לויים אלא אשרי כל ירא ה' – אלו הגרים, שהם יראי ה' שהם באשרי כשם שנא' בישראל (דברים לג) אשריך ישראל, לכך נאמר בהם **אשרי כל ירא ה'.** ובאיזה גר אמור אשרי? בגר שהוא גר צדק, לא בכותיים הללו שכתוב בהם (מ"ב יג) את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים, אלא בגר שהוא ירא מן הקדוש ברוך הוא והולך בדרכיו של הקב"ה, הה"ד **החולץ בדרכיו. יגיע כפיך כי תאכל** – זה הגר שאין לו זכות אבות, וכדי שלא יאמר: אוי לי שאין לי זכות אבות, כל מעשים טובים שאסגל – אין לי שכר אלא בעוה"ז – לכך הכתוב מבשר לגרים שבזכות עצמו יאכל בעוה"ז ובעוה"ב, הה"ד **יגיע כפיך כי תאכל** – אלו מעשים טובים שיגיע בעוה"ז...ומה שכתוב **אשריך וטוב לך**, אשריך – בעולם הזה, וטוב לך – לעולם הבא. **אשתך כגפן פוריה** – אע"פ שאשתו נתגיירת עמו ואינה מבנות ישראל – הרי היא כבנות ישראל, הה"ד **כגפן פוריה** – אלו ישראל...**בירכתי ביתך** – בזמן שהיא נוהגת בעצמה דת יהודית שהיא צנועה – זוכה שיוצאין ממנה בנים בעלי מקרא בעלי משנה בעלי מע"ט, הה"ד **בניך כשתילי זיתים**, מה הזית הזה – זיתים לאכילה, וזיתים לשמן, ושמן דולק מכל השמנים, ואין עליו נושרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים – כך באים בני הגרים...**סביב לשולחנך** – שלבניך יעמוד זכותך שמשלחנך יזכו בניך למעלות גדולות. **הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' שכן מצינו באברהם ושרה שהיו גרים והיה אברהם ירא ה' הוא נתברך בענין הזה וכן יתברכו כל הגרים שינהגו כמנהגם. יברכך ה' מציון** – מלמד שהקדוש ברוך הוא מברכם ממקום שהוא מברך את ישראל...ואומר **יברכך ה' מציון וגו' זראה בטוב ירושלים כל ימי חייו** – שיזכו לראות בטוב ירושלים לעתיד לבא. **זראה בנים לבניך שלום על ישראל** – וכי בשביל שיראה הגר בנים לבניו לכך יבא שלום על ישראל? אלא בגר צדק הכתוב מדבר שזוכה שמיא בתו לכהן, וזוכה ועומדים מבניה שהם בני בניו כהנים שמברכין את ישראל.